

**KLEITA AR
GUNDEGU RAKSTU**

EPPU NUOTIO
LEINIKKIMEKKO

EPU NUOTIO
KLEITA AR
GUNDEGU RAKSTU

No somu valodas tulkojusi
Gunta Pāvola

821.511.111-31

Nu 590

Eppu Nuotio
LEINIKKIMEKKO

Copyright © Eppu Nuotio 2022
Published originally in Finnish by Gummerus.
Published by agreement with Helsinki Literary Agency.
Cover design © Timo Numminen
Vākam izmantoti attēli © shutterstock

Citāti 211., 228. un 238. lappusē no dziesmas “*Illan viimeinen tango*”
(Vakara pēdējais tango; 1960). Orvoki Ites vārdi, Toivo Kerki (pseidonīms – Kari Āva) mūzika.

Epu Nuotio
KLEITA AR GUNDEGU RAKSTU

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA
Projekta vadītāja *Una Orinska*
Redaktore *Elga Rusmane*
Korektore *Elīna Strautiņa*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-823.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Gunta Pāvola, 2024
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2024
ISBN 978-9934-32-376-8

Pulsa nav, lai arī kā pūlētos to sataustīt. Ne plaukstu locītavā, ne pie kakla. Krūtis vairs necilājas, sirds vairs nepukst. Sieviete ir mirusi. Seja ir bāla, acis pārsteigumā ieplestas.

Jau priekšnamā Rākelei rodas divaina sajūta. It kā dzīvoklī kāds būtu. Gaisā plīv viegla maijpuķīšu smarža, un ir dzirdamas vijoles skaņas. Acīmredzot kaut kur mājā dzīvo vijolnieks. Rākele nespēj noteikt, vai mūzika skan no augšstāva, apakšstāva vai blakusdzīvokļa, bet tā ir skaista. Skaista un skumja.

Daudzās 20. gadsimta sākumā būvētajās Tēles rajona mājās var dzirdēt visu, kas notiek aiz sienām. Sākotnēji lielie dzīvokļi pēc kara tika sadalīti mazākos, un starpsienas nenodrošina nekādu skaņas izolāciju. Rākele ieslēdz gaismu, noliek darbarīku kasti uz grīdas un izstaigā telpas. Soļi atbalsojas tukšajās istabās.

Viņa skatās visapkārt. Darbus varēs sākt paredzētajā termiņā. Azbesta pārbaudes rezultāti ir saņemti, remonta atļauja no mājas pārvaldnieka arī. Darba ir daudz, starpsienu nojaukšanai un būvgružu izvešanai vajadzēs apmēram nedēļu. Bez

starp sienām dzīvoklis kļūs daudz lielāks un gaišāks. Tagad katrā no abiem dzīvokļiem ir pa virtuvei un vannas istabai, kā arī vairākas telpas atdalošas sienas.

Jaunie īpašnieki grib apvienot divus dzīvokļus, kas atrodas dažādās kāpņu telpās. Virtuve pārtaps par plašu vannas istabu, priekšnamu sašaurinošās drēbju telpas vairs nebūs, jaunā virtuve atradīsies ielas pusē un tiks apvienota ar dzīvojamo istabu, mazo vannas istabu pārveidos par plašu tualeti, mazākā dzīvokļa virtuve kļūs par viesu guļamistabu.

Rākele ir redzējusi vecā dzīvokļa plānu un zina, ka sadalīšana divos atsevišķos dzīvokļos notika tikai sešdesmitajos gados, nevis pēckara dzīvokļu deficīta laikā kā daudzās citās Tēles rajona mājās.

Ēka tika uzcelta 1906. gadā, un tolaik bija pieņemts, ka kalpotājiem ir sava ieeja. Vārtrūmē esošās kāpnes savulaik bija paredzētas kalpotājiem – galveno ieeju izmantot viņiem nebija atļauts.

Dzīvokļa jaunajiem īpašniekiem Kaisai un Mati, par laimi, ir skaidrs priekšstats par to, ko viņi vēlas, un tas ir labi. Strādāt vienmēr ir vieglāk, ja ir zināms, ko īpašnieki grib, un plāni nepārtraukti nemainās.

Rākele ieskatās telefonā. Nav ne ziņu, ne zvanu. Jarmo Kīskile kavējas jau vairāk nekā pusstundu un nav papūlējies pat paziņot par to. Rākeli tas kaitina.

Viņa jau paredz, ka remonta laikā tā notiks daudzreiz.

Kavēšanās ir cilvēciska, tā mēdz notikt – to viņa ir centusies sev iemācīt, lai gan pati visur ierodas precīzi un lielākoties pat mazliet pirms noteiktā laika. Tomēr no pienākuma paziņot par kavēšanos gan nevar atteikties. Rākele sameklē Jarmo Kīskiles numuru un dzird izsaukuma signālus telefonā. Kaisa un Mati būs klāt ne vēlāk kā pēc pusstundas.

“Jarki,” atbild miegaina vīrieša balss.

“Te Rākele. Es tevi gaidu Oksasenkatu ielā,” viņa saka.

“Tas taču bija paredzēts rīt.”

“Nē, šodien,” Rākele uzstāj.

“Velns parāvis,” vīrietis izgrūž.

“Kur tu esi?”

“Es esmu Lahti. Paies vismaz divas stundas, līdz būšu klāt.”

Rākele saņemas, lai nesāktu kliegt – kāds no tā būtu labums? Kā ir, tā ir.

“Tev nav vērts braukt. Turpini vien gulēt, un satiksimies rīt desmitos šeit, dzīvoklī.”

Pēc zvana Rākele vēlreiz izstaigā lielāko dzīvokli, lai apkopotu domas. Darbs ir apjomīgs, un viņai ir jābūt pārliecinātai, ka nenāksies kļūt par būvdarbu vadītāja aukli.

Priekšnamā vijoles skaņas ir dzirdamas vis-
skaļāk. Skumja, gandrīz hipnotiska melodija liek
uzmesties zosādai uz Rākeles rokām un aizžņaudz
kaklu. Melodija šķiet pazīstama, bet no kurienes?

Rākele paklāvē pa sienu, kas atdala dzīvokļus.
Tīrais mēsls. Tā sagāzīsies pēc viena blieziena ar
veseri.

Mikaels stāv durvīs un skatās uz cementa putekļiem klāto Rākeles kombinezonu ar tādu skatienu, it kā gribētu aizvērt durvis viņai deguna priekšā. Viņš, kā parasti, ir neciešami elegants. Viss viņā vienmēr ir bijis un acīmredzot vienmēr arī būs stilīgs, bet brīvs, neformāls.

Mikaelam ir melns lina kreklis un melni džinsi, melnas ādas čības, jaunas, stūrainas brilles, glīti apgriezti mati. Viņa odekolons smaržo tāpat kā vienmēr. Tēlu papildina mazliet saburzīts smilškrāsas priekšauts.

“Tu esi ieradusies par stundu agrāk,” Mikaels paziņo.

“Jā, es uzrakstiju Ēro. Un tev. Mēģināju arī sazvanīt tevi, atstāju atbildētājā ziņu, ka būšu agrāk.”

“Mēs gatavojam ēdienu, es nepamanīju.”

Ēdiena gatavošana, šis svētais rituāls, Rākele domās pasmaida.

“Es tepat netālu strādāju pie viena projekta un nodomāju, ka varētu paņemt Ēro sev līdzi.”

No dzīvokļa ir dzirdama Noras mazliet spalgā balss:

“Mike, izskatās gatavs!”

“Pagaidi mirklīti,” Mikaelš lūdz.

Viņa vārdi Rākele uzjautrina. Pagaidi mirklīti, nekusties, paliec turpat, stāvi kāpņu telpā, nekādā gadījumā nenāc dzīvokli šajā kombinezonā, jo visur būs putekļi, kas galu galā aizsprostos putekļsūcēja filtru un sabojās motoru.

Pirms septiņiem gadiem Mikaelš iemilējās biroja praktikantē, jaunā arhitektūras studentē, kura tagad virtuvē gatavo ēdienu. Rākele par šīm attiecībām uzzināja tikai pēc gada, un tad viņa saprata, ka ziemas komandējumi un garie arhitektu konkursos pavadītie vakari bija tādas pašas muļķības kā viss pārējais tā gada laikā.

Tās dzīves, ko Rākele domājās dzīvojam, nemaz nebija, un vajadzēja ļoti daudz laika, lai tiktu pāri bēdām, naidam un vilšanās sajūtai. Bet tagad, stāvēdama kāpņu telpā pie Mikaela un Noras dzīvokļa sliekšņa, Rākele nejūt neko citu kā tikai atvieglojumu, ka viņai ir sava dzīve un ka vienīgais iemesls, kura dēļ viņai vēl jākontaktējas ar Mikaelu, ir Ēro. Viņa nemaz negrib ieiet dzīvokli, kur stilīgums ir svarīgāks par mājīgumu.

Mikaels atgriežas pie durvīm kopā ar Ēro, un zēns, neraizēdamies par Rākeles putekļaino kombinizonu, metas mammas rokās.

“Čau, mammu!” Ēro aizrautīgi sauc. “Es uztaisīju tiltu, tā galā ir māja. Tikko to pabeidzu. Tam vēl jānožūst, bet varēšu paņemt to uz mājām nākamreiz.”

“Oho, izklausās forši!” Rākele smaida.

Ēro no tēva ir mantojis auguma un roku formu, bet pēc sejas viņš līdzinās Rākelei bērnībā. Ēro – tas ir labākais, kas ir pasaulē. Tā nav sajūta, tā ir patiesība.

“Nu tu, Ēro, esi putekļains,” Mikaels nopūšas.

“Tas nekas, drēbes es izpurināšu un mājās izmazgāšu,” Rākele noteic.

“Mums drīz būs gatavs ēdiens, uzklājām galdu arī Ēro,” Mikaels saka, acīm redzami aizkaitināts.

“Es paēdīšu kopā ar mammu,” Ēro paziņo. “Aiziešu tikai pēc somas un jakas.”

Ēro sēž pie virtuves galda un pilda mājasdarbus, zēns aizdomājies kaut ko dungo un virpina matos zīmuļa galu. Ēro ir ģērbies džemperī ar kapuci, ko tēvs viņam atveda no Ņujorkas. Tas viņam joprojām ir pārāk liels, un Ēro tajā izskatās vēl mazāks nekā ir patiesībā. Rākele, ejot garām, piespiež lūpas dēla galvvirsai.

Trauku mašīna ir piepildīta un ieslēgta, veļas mašīna arī. Saldēdienam izceptās krāsns pankūkas* smarža ir kā tilts uz Rākeles bērnības virtuvi Lapinlahti. Piektdienās viņi vienmēr ēda krāsns pankūku.

Radio pārraida “Eiropas gaismas” – vienu no Rākeles mīļākajām programmām, tas ir iknedēļas ceļojums cauri kontinentam. Kādā jaukā dienā Rākele atkal iegādāsies *interrail* biļeti un bezmērķīgi klaiņos pa nepazīstamu pilsētu ieliņām. Kopš

* Pabieza cepeškrāsni cepta pankūka, kas mazliet līdzinās pirmiena sacepumam. (*Šeit un turpmāk – tulk. piez.*)

pēdējā ceļojuma vienatnē ir pagājuši vairāk nekā desmit gadi.

Rākele izklāj Oksasenkatu dzīvokļa rasējumus galda otrā pusē. Visas atjaunojamās iekšdurvis ir aizvestas uz viņas darbnīcu, un Rākele ķersies pie tām jau nākamajā dienā, līdzko būs satikusi Jarmo Kīskili un vienojusies par darbu secību un termiņiem. Virtuves cokols jau ir gatavs, un arī kokmateriāli ir iegādāti.

Kīskile ir iesniedzis savu kontrakta piedāvājumu, bet, pēc Rākeles domām, tas vēl ir jāpieslīpē. Tik lēti dzīvokli neviens nespēs izremontēt. Ja cena ir neadekvāti pazemināta, lai tikai noslēgtu līgumu, pilnīgi noteikti radīsies papildu izdevumi.

Kaisas un Mati skaidrojums par dzīvokļa vēsturi ir saglabāts Rākeles darba kladē atsevišķu piezīmju formā. Vēsture ir Rākeles slepenais miļākais, tādēļ vecu ēku atjaunošana viņai sagādā īpašu prieku. Zemesgabaliem, ēkām, dzīvokļiem, istabām un tajās esošajiem priekšmetiem ir katram savs stāsts.

Aizraušanās ar vēsturi sākās jau vidusskolas laikā, un Rākele vairākus vasaras brīvlaikus ir pavadījusi arheoloģiskajos izrakumos Somijā un Igaunijā. Moalandetes izrakumos starp Hītinen un Rosalu viņa iepazinās ar Danni, kurš ir bijis viņas uzticamais pārinieks daudzos atjaunojamajos objektos.